

VIP-lista 2.0 off

Az MNB véget vetett annak a csodaállampapír-pörgetéses játéknak, amiben a leggazdagabb és legkedvesebb banki ügyfelek kaphattak szinte ajándékba bármekkora hozamot. De mi lesz, ha külföldiek is részabradulnak a bárkinek elérhető közel ötszázalékos magyar hozamra?

Szeptember közepén riportra hívták a magyar kereskedelmi bankok vezetőit a Nemzeti Bankba, hogy egyenként közöljék velük ugyanazt: le kellene állni a lakossági csodaállampapír lombardhiteles pörgetésével. Vagyis azzal, hogy csókos ügyfelek kaszállhatnak vele iszonyat hozamot, kockázatmentesen. Mintha egyedül az MNB nem számított volna rá, hogy milyen helyzet áll elő, pedig két évvel korábban volt már hasonló buli az akkoriban menő állampapírokkal – amíg nem korlátozták. Most tehát csak néhány hónap telt el, mire az MNB egyértelmű kérést fogalmazott meg a bankok felé ez ügyben, sőt a szabályozás szigorítását helyezték kilátásba.

A Magyar Állampapír Plusz (MÁP Plusz) megszületésének előzménye, hogy a magyar gazdaságpolitika kettős kamatrendszert alakított ki. A mindent felülíró cél az, hogy ne külföldiek, hanem magyar befektetők finanszírozzák az államot, magyarok vegyék meg

a hazai állampapírokat. Ezért évek óta a piaci kamatszintnél sokkal magasabb kamatot kínál az állam a lakossági állampapírokra, az idén júniusban piacra dobott MÁP Plusz révén pedig soha nem látottra növelte a különbséget: az öt év alatt elérhető 4,95 százalékos rendkívül vonzó a megtakarítóknak, ugyanakkor óriási kiadás az államnak – miközben az ötéves piaci referenciahozam az egy százalékos is alulról súrolja.

Hosszasan lehet elemezgetni, hogy egy ennyire magasra belőtt kockázatmentes kamatnak milyen pozitív és negatív hatásai vannak, mi is több cikkben foglalkoztunk vele. Ahogy arról is már három hónapja írtunk (*Banki VIP-lista 2.0 – Forbes 2019/7*), hogy a MÁP Plusz révén a bankoknak lehetőségük van a nekik kedves ügyfeleknek kockázatmentes extraprofitot adományozni.

A módszer nem bonyolult. Ha állampapír-fedezetre a bank ad hitelt egy-két százalékon, amiből lehet venni közel ötszázalékos állampapírt, amit aztán letétként elhelyezve újabb lombardthiteles lehet jutni, akkor abból lényegében akárhányszor meg lehet játszani ezt a kört: olcsóbb hiteltől venni magasabb hozamú állampapírt. A korlát annyi, hogy a bank a nála levő lakossági állampapír-állomány tíz százalékának erejéig építhet ilyen tőkeáttétes pozíciókat, ezt pedig információink szerint többen ki is használták az elmúlt három hónapban.

Azt természetesen csak a bankok vezetői tudják, hogy kik kaptak lehetőséget a VIP-ügyletekre. Egyik bankos informátorunk mindenestre annyit mondott: a legnagyobb tételben barátok és rokonok, a banknak és az államnak fontos emberek, de sok mezei, simán nagy pénzt tartó privátbanki ügyfélnek is felkínálták.

Arról, hogy miért lett hirtelen forró a pite, vagyis miért lépett közbe a jegybank épp most, több verzió kering. Bizonyára szerepe volt annak, hogy az elmúlt hónap adataiból

az derült ki, hogy miközben a MÁP Plusz az elszívó hatásával komolyan torzította a befektetési piacot, a nagy cél tekintetében, hogy új pénzeket csábítson be a párnacihából, a vártnál sokkal kisebb hatást ért el. Emiatt a terméket támogató MNB is nyomás alá került.

Arra számítottak, hogy a kisbefektetők majd a kincstárnál állnak sorba a szuperpapírért, ehhez képest a értékesítés döntő többségét a bankok hozták. Ez pedig tovább növelte az állam kiadásait, hiszen a magas kamat mellett jutalékot is kell fizetni a bankoknak a papírok értékesítése után, és ebből akár már a kormánynek veszélyes politikai üzenet is gyártható: az adófizetők pénzén egy szűk VIP-kör gazdagszik, kockázatmentesen. Az sem mellékes, hogy kiderült, arra terelik a vállalkozói réteget, hogy tervezett beruházások helyett inkább válasszák a kényelmes és fix öt százalékos, illetve tőkeáttétellel akár ennek többszörösét. Ez pedig szöges ellentétben áll a kormány és a jegybank céljaival.

Nagy Márton MNB-alelnök nem véletlenül dobta be már pár héttel korábban nyilvános eseményen, a Közgazdász Vándorgyűlésen, hogy a bankokat ki kellene zárni a forgalmazásból, és a bankok se véletlenül kérték ki maguknak az ötletet. Ők ugyanis már csak a magas jutalék miatt is kétségkívül jól járnak a forgalmazással, de – ahogy Karagich István, a Blochamps Capital Kft.

ügyvezetője felhívja rá a figyelmet – a pénzügyesek nagyobbát veszítettek azzal, hogy a MÁP Plusz komoly részben, mintegy negyven százalékban tőlük, vagyis betétekből, illetve az ő tulajdonukban álló alapkezelőktől szívta el a pénzeket.

„Mindenestre az új állampapír, miközben a bankok termékeire masszív versenytársként ró kihívást, egyszerre és kivételes hatással tudta átalakítani nem csak a közvetlen tőkepiaci befektetői hozamelvárásokat, de a vállalkozások vezetőinek a gazdaság egészében is új megtérülési zsinórmértéket állított fel” – mondja Karagich István.

A szakember azt is fontosnak tartja kiemelni ugyanakkor, hogy a lombardos játék, a VIP-hozam csak egy szűk kört, néhány száz főt érinthet, a már kétezer milliárd forintot meghaladó MÁP Plusz-értékesítésből nagyjából 130 milliárdnyi papír lehet náluk. A vevők között a nagy tömeget a korábbi állampapírjaikat lecserélők adják, hozzájuk kerülhetett a teljes mennyiség több mint fele, több mint ezer milliárd forintnyi MÁP Plusz.

KIDERÜLT, ARRATERELIK A VÁLLALKOZÓ RÉTEGET, HOGY TERVEZETT BERUHÁZÁSOK HELYETT INKÁBB VÁLASSZÁK A KÉNYELMES ÉS FIX ÖT SZÁZALÉKOT, ILLETVE TŐKEÁTTÉTTTEL AKÁR ENNEK TÖBBSZÖRÖSÉT.

A befektetők jól jártak, köszönik szépen a jobb papírt, és a bankok is egyrészt megkapták a magas jutalékot a MÁP Plusz-értékesítés után, másrészt ott maradtak náluk a befektetők korábbi, lecserelt lakossági állampapírjai, amelyek a piacinál szintén sokkal nagyobb hozamot adnak. (A jegybank ezt nem nézte jó szemmel, úgy tudjuk, a lombardozás megtiltásával párhuzamosan ennek a bankoknál maradt állampapír-mennyiségnek a háromnegyedét beszippantotta, élt vételi jogával.) Azzal pedig, hogy a MÁP Pluszt jórészt a privátbanki és más vagyongekezt portfóliók szívták fel, Karagich István szerint kijelenthető, hogy „a privátbanki szféra lett az állam egyik legnagyobb finanszírozója. Pedig a többszöri forgatások tekintetében a bankok most jóval visszafogottabbak voltak, mint amikor két-három éve kínálkozott hasonló arbitrázslehetőség.”

Az eredeti cél biztosan nem ez volt. A mezei kisbefektetőkre igaz, hogy biztos és tartós finanszírozók lehetnek, nem ugrálnak valóságban se, tartják biztonságos állampapírjaikat. A profik által kezelt portfóliókra ez nem áll, simán átpattinthatják a befektetést akár külföldre is, ha neccesnek érzik a hazai piacot, vagy csak találnak kedvezőbb terméket máshol. Több befektetési szakember is azt mondta a háttérben nyilatkozva, hogy a magyar piacnak rettenetes károkat okoz a piac torzítása a MÁP Plussszal, de ők is vettek a papírból ügyfeleiknek, mert az ő oldalukról nézve nincs jobb, kimagasló a termék hozama.

Ami pedig az előttünk álló időszakot illeti, az a legvalószínűbb, hogy a MÁP Plusz értékesítése magas marad, de az értékesítés – leszámítva a nagyobb állampapír-lejáratokat, amikor az új papírba forgatnak át sokan – csökkenő tendenciát vesz fel. Abban egyik forrásunk sem kételkedik, hogy a politika tovább nyomja a terméket, megpróbálja sokkal jobban elérni vele a kisbefektetőket, a csodaállampapírra a nagy veszélyt az jelenti, ha rácuppannak a külföldi magánszemélyek is. Egyik forrásunk szerint semmi akadálya, hogy például az osztrák háttérű bankok kínálják ügyfeleiknek, hiszen hol máshol találnak a devizakockázat fedezésének költsége után is fix 4,5 százalék körüli, majdnem kockázatmentes hozamot? Egy másik bankár szerint ezt politikai okokból nem merik megtenni, a magyar kormány és a jegybank nyílt támadásnak venné. Ezt pedig senki se kockáztatná. **F**